

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 11

Lýsingaprisur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 16. mars 1946

Bladid verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárid

20. árg.

Boðini úr Onglandi

Tey boðini, ið komu úr Onglandi um, at fiskalandingar hjá Føroyingum har ikki skuldu verða minik aðar, vaktu gleði hjá mongum manni. Mangur stúrdi fyrri, at ein trong kvøta varð sett okkum, ið ikki loyvdi at flyta inn stórvægis av ferskum fiski, og so noyddist at verða farið aftur til hin gamla fiskahandilin, ið flest øll, sum hava havt við hann at gera, ræðast. Eisini vóru so nógv fær nú keypt, ið ætlað vóru at veiða ferskfisk, og sum ikki nýtast kundu til aðra veiðu, og hesi færin hava kostað nógv, og er ti fyrri neyðini hjá eigarmanninum at vinna við teimum — og vinna nógv — at tey kunnu verða afturgoldin.

Men hóast so er háttað í fyrsta umfari, at einki mark er sett fyri okkara ferskfiskasølu til Bretlands, so mugu vit tó ikki verða so stultskygdir og góðtrúnir, at vit leggja okkum á ból, sláa okkum til tols, í teirri trúgy, at hesi fiskasølu-rættindi í Bretlandi fara at standa fæst um ævir. At vit uttan mark kunnu sleppa at sigla við øllum ti fiski, vit kunnu veiða, til Bretlands og selja har. Vit skulu hava tær vónir, at vit kunnu halda fast um rættin at selja eina góða mongd av fiski, men at mark kann verða sett á hesari mongd, kunnu vit sjálvandi fara at vænta, og ræður ti um, at vit finna aðrar leiðir, so vit ikki standa typtir, um einaferð ferskfiskasølan verður skerjað. Vit hava altíð verið fongdir við ti breki at lita so nógv á ein *úverandi* stand og ikki søkja nýggjar leiðir aftur at teimum gomlu. Vit framleiddu einaferð bara klippfisk og so einki annað. Nú sýnist at bara verður bygt og litið á ferskfiskin.

Tað hevur verið tosað um idnað — fiskaidnað t. d. — Íslendingar hava langt síðan bygt upp sær ein idnað, og nú hava vit her í Føroyum keypt mongdir av idnaðarvørum frá teimum. Matmøðirnar í Føroyum eru farnar í handilin, tá ið døgurðamaturin hevur trotið — og tað er í hesum tíðum so vanlig — og koma aftur við fiskabollum úr Íslandi. Sildin til viðskera er oftast eisini úr Íslandi. Skip okkara hava meðani siglt lødd við fiski til útlandið. Tað kann ein siga er at taka við aðrari hondini og missa tað við aðrari.

So er tað eisini alt tað, sum fer til spillis av fiskinum, og sum onnur lond duga at gera sær nýtslu av og seta um til pening. Slík tiltøk vóru nationalekonomisk. Tey góvu arbeiði til fólk á landi og styðjaðu heimafrískispepin. Soleiðis skaptu vit okkum tættir ið okkara vinnulívi, nýggjar tættir, sum leggjast kundu aftur at hinum og styrkt um linuna.

Men hvør skal fara undir tilíkt? Tað er tað privata tiltakssemið, og tað privata initiativíð her á landi hevur ikki gjørt seg gítið fyrri at gróðurseta nýggjar plantur; tað finast alt nýtt, allan fak-kunnleika, tað heldur seg duga best sjálvt og endurnýggja seg ikki. Hiit almenna eigur at gera minst gjørligt. Tað skal lata einstaklinginum seta sær og loysa »problemíni». Verða »problemíni» tó ikki loyst, ja, so er einki har við at gera.

Burtur úr boðunum úr Bretlandi fáa vit eisini annað tilfar til umhugsan. Tað, sum eisini nert var við her í seinasta blaði. Blað okkara lupu heilt óð upp í loft av teimum fyrstu tíðindunum, ið søgdu at reglugerð mátti fæast í lag fyri føroysk skipp, ið landa skuldu í bretska hævnum. Hesum var alt fyrri eitt politikkur gjørdur burtur úr. Tað vóru menn og flokkar, ið einki høvdu gjørt fyrri at fáa samráðingar við Bretar. Sjálvandi var alt hetta sera hugstoytandi. Og skuldi tað vera fólksins valdu umboðsmenn, sum í slíkum viðurskiutum høvdu sýnt sovordíð gálóysni og slíka líkasælu, vóru teir átal valdir. Men henda átalán var í slíkum sníði, at hon birti illtanka um, at alt hetta var ikki so meint. Her var farið ov bráðliga og ógvusliga fram. Telegrammið tosaði bara um »regulering», og »regulering» sigur ikki tað sama sum avmarkan.

Hvi skuldi so leikast í, og hvi skuldi telegram sendast til Danmarkar, at Føroyingar høvdu fingið skerjaða fiskakvotu í Bretlandi, og so harmast um tað vánaligu ávirkan, hetta fór at hava fyrri landsins figgarstand. — Mann og mann ímillum plagdi ikki at vera so ringt at skilja lótir frá sannari meining og rættum við huga; í skrivaðum orði kann tað mangan vera verri; men her halda vit, at ein fer ikki skeivur, tá ið hann nevnrí alla hesa umhugsan og henda larm, ið fram

Samrøða við P. M. Dam, løgtingsmann

Danska blaðið »BØRSEN» hevur 24. februar fylgjandi samrøðu við Peter Mohr Dam, løgtingsmann.

Den færøske Delegation, som er hørnede i Øjeblikket, varetager ikke alene politiske Opgaver, men virker ogsaa som Repræsentanter for det færøske Fiskeri. Som omtalt i »Børsen» vendte Delegationen for nyligt hjem fra en Jyllandrejse, hvor man havde set de færdigbyggede Skibe af den Fiskerflaade, som Færingerne paa den danske Stats Regning har faaet bygget hørnede til Fornyelse af Fiskeskibebestanden, hvoraf en Trediedel er gaaet tabt under Krigen.

Den ivrigste af Delegationens Medlemmer for Opbyggelsen af en ny Fiskerflaade og en Fiskeindustri er Løgtingsmand Mohr Dam fra Tveraa. Mohr Dam har vist i det store og hele samtlige tre betydende færøske Partier bag sig naar han taler om Færingernes Ønsker med Hensyn til Opbygningen af Fremtidens Fiskerflaade.

Travlerkaptajn tjente 150.000 Kr. om Aaret.

— Fiskeriet er vort Hovederhverv, oplyser Mohr Dam overfor »Børsen». Inden Krigen fiskede vi mest med 80 til 90 Tonnere samt en Del Skonnerter, der var indkøbt i Danmark, Frankrig eller Norge, og i det væsentlige var det Saltfiskeri og Klippfiskeproduktion. Udviklingen strandede imidlertid paa Grund af manglende Ferskfiskekvota til England. Vi indførte 700 Tons om Aaret, og det er jo ikke nok til at bygge et stort Fiskeri op paa.

Men saa kom Krigen jo, og vi slog ind paa Ferskfiskeri i stor Skala. Kvotabestemmelserne blev ophævet og vi kunde sælge alt, hvad vi kunde fiske. I de sidste Krigsaar eksporterde vi mellem 39 og 40.000 Tons Ferskfisk, et meget anseeligt Tal i Sammenligning med, at der bor 30.000 Mennesker paa Færøerne.

I 1941 nægtede Isønderne at sejle paa Grund af Minefare og Ubaadstruslerne, men Færingerne fortsatte med deres Transport af Fisk

kom av ti fyrsta Onglands-telegramminum við hesum navni. — Einum dāmár illa at ganga ovvitt í illtanka. Men hesin atburður noyðir næstan til at halda við teimum, ið siga, at tað er frøi á vissum fólki, tá ið Føroyar og Føroyingar gerast so veikligir, at teir koma í eina undirbratliga støðu aftur. —

under hele Krigen, og det har skabt os en stor good will i England. Selvejligelig tjente vi ogsaa store Penge i dette Tidsrum. Det er saaledes haendt, at en Travlerkaptajn har haft en aarlig Indtægt paa 150.000 Kr. Men en Trediedel af Flaaden gik tabt, og da vi i Forvejen havde meget faa Skibe, ser det galt ud i Øjeblikket for det færøske Fiskeri.

Fiskerierhvervet skal rationaliseres.

— De mangler altsaa mange Skibe i Øjeblikket?

— Ja, det prekære Spørgsmaal derhjemme er Skibsmangelen som er Skyld i, at der er en anseelig Arbejdsløshed paa Øerne. Løgtinget har beskæftiget sig meget med Spørgsmaalet, og der er for nyligt blevet indarbejdet en Plan, i Henhold til hvilken det er paakrævet, at man faar ca. 300 Snurrewoods og Travlbaade samt 25 større Trawlere. Med alt, hvad der er bestilt i Danmark og Sverige, og som endnu ikke er leveret for en stor Dels vedkomende, raader vi over 60 Skibe, saa der er altsaa Tale om en meget anseelig Forøgelse. Vi havde selv 10 gamle Skibe, som man er gaaet i Gang med at ombygge og forny.

— Vil de omlægge Fiskerierhvervet?

— Ja, hele Fiskevæsenet maa omlægges, og man maa slaa ind paa mere rationelt Fiskeri. Man har Planer om Sildefiskning ved Island og i Farvandet omkring Færøerne i stor Stil. Det er derfor med største Interesse, at man har taget Del i de Forsøg, der er gjort i Danmark med Trawling efter Sild.

— Hvor mange af Baadene vil De lade bygge i Danmark?

Vi lader bygge saa mange vi overhovedet kan hørnede. Men i Øjeblikket er Skibsværfterne jo meget optagne. Hele Spørgsmaalet staar og falder imidlertid med, om vi kan skaffe den nødvendige Kapital. Der er i Thors-havn en Erhvervsfond, som har laant 5 1/2 Mill. Kr. ud mod anden Prioritet, saaledes at Fiskerne kan laane i andre Banker til første Prioritet.

Niðurlagt til næsta blað.

Barnahjálpin